

Svar till e-post:

fi.remissvar@regeringskansliet.se

med kopia till

fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Remissvar AI-kommissionens Färdplan för Sverige (dnr Fi2025/00457)

Linköpings universitet (LiU) har beretts tillfälle att yttra sig över AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12) och lämnar nedanstående synpunkter.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har LiU följande synpunkter på remissen:

- LiU instämmer i färdplanens övergripande inriktning och delar kommissionens bild att Sverige har goda förutsättningar men halkar efter internationellt samt att en kraftfull nationell AI-satsning är nödvändig.
- LiU förslår därför ett kraftfullt och skyndsamt agerande för att etablera en nationell AI-satsning som omsätter förslag i konkret handling. Fragmenterade eller försenade insatser riskerar att ytterligare försämra Sveriges position inom AI-området, vilket kan hota vårt demokratiska öppna samhälle och ekonomiska välfärd.
- LiU ser att det är avgörande med långsiktigt stärkta resurser till AI-forskning och utbildning. Förslagen om excellenscenter, postdoktortjänster, gästprofessurer och forskarskolor är utmärkta och nödvändiga. För att Sverige ska kunna bedriva spetsforskning och hävda sig internationellt krävs dock långsiktiga, koordinerade och substantiella resursförstärkningar inom alla vetenskapsområden, både i forskning och utbildning.
- LiU föreslår att AI-utbildning och kompetensförsörjning prioriteras. Vi stödjer helhjärtat satsningar på AI-kompetens för alla, från förskola till högre utbildning. En ökad AI-litteracitet, för bredd och djup, är en nyckel till en lyckad AI-satsning. Universiteten har en central roll och behöver dedikerade resurser för att utveckla utbildningar, kompetensutveckla den svenska arbetskraften (livslångt lärande) samt integrera AI i samtliga ämnesområden.
- LiU vill understryka vikten på tillgång till nödvändig infrastruktur. För att både forskning och utbildning inom AI ska kunna utvecklas krävs tillgång

till modern och kraftfull infrastruktur, inklusive beräkningskraft och data. Nationella satsningar och samordning är essentiella för att säkerställa detta på ett kostnadseffektivt och säkert sätt. LiU konstaterar samtidigt att det är en skillnad avseende behov mellan infrastrukturer som används inom akademien och övrig offentlig sektor. Ett sådant exempel kan handla om att inom akademien kan behovet av att träna modeller är större än inom offentlig sektor som kan ha större behov av inferenskapacitet.

- Att främja samverkan mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor är viktigt i syfte att säkerställa en framgångsrik nationell AI-satsning. LiU betonar, utifrån sin omfattande och breda erfarenhet, behovet av tydliga strukturer och incitament som underlättar och stärker detta samarbete för att accelerera innovation och hållbar användning av AI.
- För att maximera nyttan och minimera riskerna med AI är det centralt att utveckling och användning sker på ett ansvarsfullt, etiskt och säkert sätt. Detta kräver tydliga riktlinjer, men LiU ser att det behövs förenklingar inom ett flertal rättsområden för att kunna ta vara på AI:s möjligheter. De förslagna arbetsmetoderna med "verkstäder" för att utveckla och integrera AI i offentliga såväl som andra tjänster, bör utvecklas inom flera områden.

LiU ser fram emot en fortsatt dialog och är villiga att bidra med vår expertis i det fortsatta arbetet med att forma Sveriges framtid med AI. En väl genomtänkt och kraftfullt implementerad AI-satsning är avgörande för Sveriges konkurrenskraft och välfärd. LiU tar gärna ett stort ansvar för samt att aktivt bidra till att stärka Sveriges AI-förmåga.

Synpunkter på remissen

LiU välkomnar AI-kommissionens färdplan och instämmer i bedömningen att AI är avgörande för Sveriges framtida konkurrenskraft, välfärd och säkerhet. Det är avgörande med ett samlat nationellt ledarskap och en proaktiv hållning för att Sverige ska kunna dra full nytta av AI-utvecklingens möjligheter. LiU ser därför att det är angeläget att politiska beslut och lag Anpassningar sker skyndsamt och att Sverige intar en ambition att ta en ledarposition inom AI-området internationellt.

För att kunna ta en mer proaktiv hållning behöver därför AI integreras som en del i samtliga politikområden och inte bli en isolerad företeelse inom IT-området. För detta krävs ett särskilt kompetenslyft för beslutsfattare och med fokus på AI-litteracitet, etik och juridik för att forma ett resilient demokratiskt samhälle där vi lever tillsammans med AI.

Forskning och infrastruktur

Sverige behöver upprätta och stärka svensk AI-forskning så att den är i världsklass. För att göra detta behövs fortsatta, utökade och långsiktiga satsningar. LiU ser positivt på förslag om excellenscenter, post doc-tjänster, gästprofessorer och

forskarskolor men det är viktigt att bredda stödet. AI bör bli en naturlig del i all forskning. Sverige behöver bli ledande på att använda AI i forskningen för att skapa internationellt framstående AI-forskning.

Vid LiU återfinns betydande forskning och infrastruktur inom AI. Bland exemplen finns Wallenberg AI, Autonomous Systems and Software Program (WASP), Wallenberg AI and Transformative Technologies Education Development Program (WASP-ED) och Analytic Imaging Diagnostics Arena (AIDA) samt Nationell akademisk infrastruktur för superdatorer i Sverige (NAISS). Sverige är utvalt som värd för en av sju europeiska AI-noder som ska stärka EU:s konkurrenskraft inom området. AI-noden kombinerar en toppmodern AI-optimerad superdator med stöd för utbildning, forskning och innovation. Ansvarig för denna AI-nod är NAISS, med Linköpings universitet som värd och Rise som samarbetspartner.

LiU förslår att den nationella AI-satsningen koordineras från ett svenskt universitet för effektiv samverkan samt hantering av digital suveränitet samt hantering av resiliensfrågor.

Utöver mer teknisk AI-forskning behövs en starkare satsning inom all forskning. Forskningsagendan bör breddas till att inkludera till exempel hur AI påverkar lärande och kognitiva processer, hur AI kan användas inom hälso- och sjukvård, hur AI påverkar etik och demokrati samt socialtjänst.

Inom hälso- och sjukvården är det viktigt med en ökad kunskap om och fokus på kvalitet, representativitet och tillförlitlighet hos hälsodata och relaterade data. För att möjliggöra excellent forskning i rätt riktning där resultat omsätts i konkret samhällsnytta behöver vårdens förmåga att implementera AI stärkas, detta i nära samverkan mellan hälso- och sjukvården och akademien.

Sverige behöver satsa på att utveckla egen samt attrahera och behålla internationell kompetens inom AI-området. Sveriges framgång är beroende av vår förmåga att attrahera och behålla internationellt erkända forskare, studenter och experter. Insatser för att skapa attraktiva forsknings- och arbetsmiljöer måste prioriteras genom långsiktiga resurser med bra balans mellan konkurrensutsatta medel och basanslag.

Kompetensutveckling och utbildning

Ett nationellt kunskapslyft inom AI är fundamentalt för framgången för Sverige långsiktigt.

LiU ser därför att det finns ett stort behov av kompetensutveckling inom flera områden. Särskilt för personal inom skolans värld. Det behövs därför en samordnad nationell insats för att fortbilda undervisande personal på alla nivåer, från förskolan till universitetsnivå, med syfte att integrera AI i alla utbildningar. Förutom lärosätenas utbildningar kan en viktig resurs utgöras av de olika lärosätesbiblioteken.

LiU vill även framföra studentdimensionen kring AI. En del studenter känner oro för sina framtida yrken och yrkesval samt uttrycker önskemål av ändamålsenlig utbildning inklusive hur AI påverkar etik och demokrati. Det är därför viktigt att även detta beaktas i kommande arbete rörande AI.

LiU är tillsammans med Microsoft och andra partners delaktiga i ett AI-lyft. Syftet med detta är att sprida kompetens kring AI brett i samhället. Sverige behöver folkbildande insatser kring AI, kanske i form av ett AI-körkort? Inspiration kan hämtas från när Sverige tog stora kliv i användandet av IT där tillgång till utbildning men även subventionerad tillgång till hårdvara erbjöds. På samma sätt behöver den breda allmänheten kompetens inom AI men även tillgång till AI-tjänster. Ett förslag skulle alltså vara tillgång till kvalitetssäkrad utbildning och AI-tjänster för medborgare, och speciellt för elever, studenter och lärare.

Förenklingar inom fler rättsområdet

LiU ser att det behövs förenklade regelverk kring AI och i synnerhet kring användandet och delandet av data. Tillgången till högkvalitativa data är helt avgörande för en framgångsrik AI-satsning. Detta är i synnerhet viktigt inom forskning och verksamhetsutövande inom hälso- och sjukvård där detta är avgörande för att Sverige ska bli framgångsrik i sin användning av AI. Det behövs även stöd till forskare och andra användare om hur lagstiftningen kan tillämpas vid AI-applikationer och användning och lagring av offentliga data.

LiU vill även poängtera att det är viktigt att inte reglera tekniken utan att reglera användandet av den. AI-kommissionen föreslår regulatoriska sandlådor vilket kan vara ett sätt att börja adressera de utmaningar som finns idag. LiU vill i sammanhanget understryka att om det skapas regulatoriska sandlådor behöver de följas av forskning. En tänkbar dimension för en sådan sandlåda skulle vara att det i grunden går att dela data mellan olika aktörer inom offentlig sektor samt med akademien.

Det behövs alltså både tekniska förbättringar som rättsliga förenklingar för att snabbare möjliggöra användandet av nya AI-lösningar. Juridisk operabilitet skulle möjliggöra effektiv användning av svenska datatillgångar (exempelvis register) vilket i sig skulle bidra till att göra Sverige till ett attraktivt land för forskning och forskare

Handläggningen av beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Jan-Ingvar Jönsson vid rektors beslutsmöte i närvaro av universitetsdirektören Anna Thörn och sekreteraren Maria Fält, efter föredragning av digitaliseringsdirektören Joakim Nejdeby.

I ärendets beredning har LiU:s samtliga institutioner och fakulteter beretts möjlighet att inkomma med egna delyttranden.

Jan Ingvar Jönsson

Joakim Nejdeby

Sändlista:

Mottagare av remissvaret enligt ovan
Universitetsledningen
Universitetsdirektörens ledningsgrupp
Fakultets- och områdesstyrelser (funktionsadresser)
Dekanerna (funktionsadresser)
Prefekterna
Fakultetskanslierna (funktionsadresser)
Institutionerna (de administrativa cheferna)
Överbibliotekarien
Internrevisionen
Berörda lokala fackliga organisationer
Studentkårerna
Innehållsproduktionsenheten
Dokument- och arkivenheten (original)

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign